

Ministarstvo odbrane

Bosne i Hercegovine

Politika Ministarstva odbrane BiH

Sistem interne kontrole

I. SVRHA:

Ova politika daje okvir za sveukupnu odgovornost Ministra odbrane za uspostavljanje zakonom propisanog sistema interne kontrole. Ova politika definiše potrebu da se osigura uspostavljanje i korištenje ovoga sistema u Ministarstvu odbrane (MO) i svim organizacijama Oružanih snaga BiH (OS BiH). Ova politika služi kao osnova za pravilnike, instrukcije za implementaciju i izvještavanje na svim nivoima komandovanja.

II. REFERENCE:

1. Zakon o Odbrani BiH, Član 13, Službene novine 88/05
2. Zakon o finansiranju institucija BiH, Službene novine 61/04
3. Priručnik za korisnike o internoj kontroli BiH, USAID - Projekt reforme računovodstva javnog sektora, June 2004.

III. PRIMJENJIVOST:

Ova politika se primjenjuje na sve vojnike i civile koji rade u MO i OS BiH. Ova politika stupa na snagu danom donošenja. Koncepti interne kontrole kako su opisani u ovoj politici će biti uključeni u svu dokumentaciju računovodstvenog i finansijskog izvještavanja, kao i u svim operativnim i administrativnim sistemima za koje je odgovoran Ministar odbrane i lanac komandovanja OS BiH.

IV. OKVIR:

Ova politika uspostavlja koncept Sistema interne kontrole, definiše smjernice za implementaciju Sistema interne kontrole u MO i OS BiH, identifikuje menadžerske odgovornosti za podršku sistemu i određuje potrebe izvještavanja. Interna i eksterna revizija se u ovoj politici spominju samo da bi se prikazao njihov odnos sa menadžerskom internom kontrolom. Ministar i najviše vodstvo su odgovorni za implementaciju efektivnog Sistema interne kontrole. Revizori su tu da razumiju i ocijene efektivnost Sistema interne kontrole.

V. SISTEM INTERNE KONTROLE MO I OS BiH:

Sistem interne kontrole MO koristi i objektivne i subjektivne akcije koje Ministru odbrane daju prihvatljiv nivo sigurnosti da su sredstva zaštićena od namjerne ili slučajne pogrešne upotrebe. Ovo znači da se, gdje god je to moguće, dokumentuju i poduzimaju objektivni i opipljivi koraci za čuvanje sredstava. Primjer takvih koraka bi bila periodična provjera naoružanja po serijskim brojevima. Raspored ovih provjera je dokumentovan u standardnim operativnim procedurama jedinice. Istovremeno, odluka vođe jedinice da ne izvrši pojedinačnu provjeru naoružanja koje je u kontejnerima koji su zapečaćeni predstavlja primjer subjektivne odluke. Ovaj tip odluke je donesen na osnovu razmišljanja da ukoliko je kontejner tu, a pečat netaknut; onda je i oružije koje je u kontejneru tu.

Kombinovanje objektivnih akcija i subjektivnih odluka proizvodi sistem kontrole koji je efektivan i efikasan za postizanje sljedeća tri cilja koja su navedena ispod.

- Obezbjediti prihvatljiv nivo sigurnosti za sredstva koja se čuvaju.
- Doprinijeti i ne ometati operativnu efektivnost i efikasnost OS BiH.
- Ispuniti zakonske i podzakonske zahtjeve Ministarstva finansija i Vlade BiH.

Efektivan i efikasan Sistem interne kontrole je racionalan i dovoljno transparentan da svaki pripadnik MO i OS BiH jasno razumije koristi od ovog sistema.

VI. OSNOVNI PRINCIPI SISTEMA INTERNE KONTROLE:

1) Jedan od najvažnijih elemenata u efektivnom Sistemu interne kontrole je vidljiva podrška programu i njegovim ciljevima od strane vođstva na svim organizacionim nivoima. Vođstvo uspostavlja primjer tako što periodično postavlja pitanje svojim podređenima o efektivnosti kontrola u njihovim funkcionalnim područjima.

2) Sistem se može primjeniti na postojeće operativno okruženje, može odgovoriti na promjene i usklađen je sa zakonskim i podzakonskim potrebama po pitanju izvještavanja o svojoj efikasnosti i nedostacima. Godišnji izvještaji koji će se podnositi kroz lanac komandovanja će sumirati stanje Sistema interne kontrole, zabilježiti nedostatke, i navesti aktivnosti koje su poduzete kako bi se nedostaci popravili.

3) Sistem može biti implementiran sa postojećim sredstvima kao dio svakodnevnih operacija, ali će tek nakon nekog vremena prikazati smanjenje broja slučajeva prevare, gubitka, zloupotrebe i pogrešnog upravljanja.

4) Izvještaji Sistema interne kontrole trebaju biti dovoljno jasni da dozvole revizorima korištenje tehnika uzorkovanja kako bi testirali transakcije, a da se na taj način istovremeno smanji mogućnost previda operativnog ili finansijskog rizika.

VII. SMJERNICE POLITIKE SISTEMA INTERNE KONTROLE:

1) Izrada dokumentacija i implementacija

Izrada Sistema interne kontrole počinje sa prepoznavanjem potrebe za administrativnom i finansijskom kontrolom. Sljedeći korak je da se osigura adekvatnost i korištenje postojeće kontrole te da se odredi da li je ona operativna i zakonski dovoljna. Na kraju, izvršavanje periodičnih pregleda kako bi se poboljšali ili u nekim slučajevima eliminisali nepotrebni kontrolni procesi koji nisu efektivni ili nepokazuju pozitivan odnos cjenovne racionalnosti.

Dokumentiranje sistema počinje sa odobrenjem ove politike od strane Ministra odbrane i njegovim naređenjem za implementaciju ove politke. To je naređenje svim organizacijama MO i OS BiH za uspostavljanje, implementaciju i izradu dodatne dokumentacije i procedura podrške na svim nivoima komandovanja. Ova dodatna dokumentacija je navedena ispod.

- Certifikat o povinovanju internoj kontroli Ministra odbrane.
- Registrovanje sveobuhvatnih pregleda upravljanja koje zovemo identifikacija funkcija.
- Izrada procjene ranjivosti i rizika bazirana na sveobuhvatnim pregeldima.
- Izvršavanje pregleda interne kontrole za svaku funkciju u procjeni ranjivosti.
  - Izrada i korištenje kontrolne liste kako bi se racionalizirao i fokusirao pregled.

- Identifikacija nedovoljnih i prekomjernih postupaka interne kontrole.
- Lista korektivnih aktivnosti u kojoj se navodi očekivana cijena i koristi od kontrolnih postupaka.
- Sažetak korektivnih akcija kroz korektivni akcioni plan koji će podržati Certifikat o povinovanju internoj kontroli Ministra odbrane.

Implementacija sistema počinje tako što starije vođstvo svake organizacije izjavljuje svoju potpunu posvećenost povinovanju politici MO o Sistemu interne kontrole, te osigurava da njihovi vlastiti pravilnici i operativne procedure podržavaju ovu politiku. Implementacija znači da postoji određen Oficir za internu kontrolu, da je dokumentacija napravljena tako da odgovara tom organizacionom nivou, te da se interna kontrola primjenjuje na funkcije na bazi njihove kompleksnosti i rizika koji te funkcije nose za operacije.

2) Korištenje formulara i format izvještaja

Formulari koji dokumentuju aktivnosti Sistema interne kontrole će biti slični onim formularima koji su dati u Refenci 3. Biće modifikovani kako bi bili primjenjivi za MO i OS BiH. Ministarstvo finansija može napraviti izmjene ovih formulara, kao i format i frekventnost izvještavanja Sistema interne kontrole.

3) Obuka i edukacija o sistemu

Program interne kontrole predstavlja zahtjev Vlade BiH koji implementira i nadgleda Ministarstvo finansija BiH. Zbog toga, Pomoćnik ministra odbrane za finansije i budžet predstavlja osnovnog nosioca čiji će ured nadgledati i implementirati program u MO i OS BiH.

PMO – FB će imenovati Oficira za internu kontrolu, izraditi program obuke i nadgledati korištenje programa u MO. Dio ovog programa obuke će uključivati koncept „obučiti instruktora“ kako bi Pomoćnici ministra odbrane mogli dalje obučavati svoje šefove odsjeka. Obuka i materijali za obuku će se obezbjediti odgovarajućem osoblju u Zajedničkom štabu OS BiH kako bi oni dalje mogli obučiti ključno osoblje u Operativnoj komandi i Komandi podrške OS BiH. Ove komande će dalje osigurati odgovarajuću obuku podređenih nivoa komandovanja sve do nivoa čete. Od velike je važnosti da sva obuka bude primjenjiva za organizacioni nivo, kompleksnost funkcija koje se izvode i prisutan nivo rizika za operacije OS BiH.

VIII. ODGOVORNOSTI:

Odgovornosti za planiranje i implementaciju Sistema interne kontrole u OS BiH:

- 1) BiH MO (Pomoćnik ministra odbrane za finansije i budžet):
  - a) Izrađuje sveukupnu politiku za Sistem interne kontrole koji uključuje instrukcije za implemetnaciju i program obuke.
  - b) Služi kao glavni savjetnik Ministra odbrane o Sistemu interne kontrole i određuje osobu koja će raditi kao Oficir za internu kontrolu.
  - c) Služi kao oficir za vezu sa internom i eksternom revizijom po pitanju Sistema interne kontrole.

- 2) Uprava za finansije i budžet Zajedničkog štaba OS BiH (J-8):

na OS BiH.

- a) Izrađuje, izdaje i ažurira pravilnik o Sistemu interne kontrole koji se primjenjuje
  - b) Savjetuje Načelnika ZŠ o statusu Programa interne kontrole u OS BiH.
  - c) Izrađuje i implementira program obuke MO o internoj kontroli u OS BiH.
- 3) Operativna komanda (G-8):
- a) Implementira operativne smjernice Zajedničkog štaba kroz instrukcije i standardne operativne procedure.
  - b) Savjetuje komandanta Operativne komande o statusu Sistema interne kontrole u svim jedinicama.
  - c) Osigurava da su svi zahtjevi iz podzakonskih akata Zajedničkog štaba OS BiH ispunjeni.
- 4) Odjel za finansije Komande za podršku (G - 8):
- a) Implementira smjernice Zajedničkog štaba kroz instrukcije i standardne operativne procedure.
  - b) Savjetuje komandanta Komande za podršku o statusu Sistema interne kontrole u svim jedinicama.
  - c) Osigurava da su svi zahtjevi iz podzakonskih akata Zajedničkog štaba OS BiH ispunjeni.

IX. FUNKSIONALNI NOSILAC AKTIVNOSTI:

Pomoćnik ministra za finansije i budžet je funkcionalni nosilac aktivnosti za ovu politku, te će izvršavati periodične provjere koje trebaju potvrditi implementaciju i primjenu ove politike u MO i OS BiH.

Broj: 12- 02-3 - 444 -A 109
Sarajevo, 30.01.2009. godine

MINISTAR
dr. Selmo Cikotić

Dostavljeno:

1. Zajednički štab Oružanih snaga BiH,
2. sve organizacione jedinice ministarstva,
6. arhiva